

BALASSA ZOLTÁN

*A mellény újragombolása*

élelemmel, szinte fogvacogva fogtam hozzá jelenlegi helyzetünk, kilátásaink számbavételéhez, helyzetünk rögzítéséhez. Nem az a célom, hogy a lehetőséget kihasználva te-leírjam a papirost betűkkel, vitatható mondatokkal, melyek többé-kevésbé illeszkednek a ma-gyar nyelv szabályaihoz, hanem az, hogy aki elolvassa, benne munkálkodjon tovább az a néhány gondolat, mely őt megszólítja. Ez isteni kegyelem és nem pusztán intellektus kér-dése. Ez pedig túlmutat a mindenkori ember lehetőségein. Csakhogy a feladatok emberfe-letti. Paradoxon, melyet nem biztos, hogy a következő soroknak sikerül feloldaniuk. De semmilyen esetben sem lehet földhözragadt, materialista, technokrata megközelítéssel kí-sérleteznünk. A techno még a könnyűzenében sem hoz megújulást. Az utánzást meg hagy-juk a majmokra. Az egyik kihívás, a tróntól megfosztott etikus gondolkodás elfoglalhatja-e méltó helyét agyunkban, zsigereinkben. A negyvenéves kádári sivatagi vándorlás után sem lesz még itt a Kánaán, mert az agymosás még mindig hat. Amíg ettől nem szabadulunk meg, saját helyzetünk foglyai maradunk. Ezért pedig aligha okolhatunk mást. A régi kliséket át kell értelmezni, újra kell gondolni, megoldást kell találni.

Az '56-ban birodalmat megrázó felkelés fiataljainak a szülei a letűnt évtizedekben annyira ócsárolt Horthy-rendszerben szocializálódtak, és jártak iskolába. Ők még átadták azt a lángot, mely fellobbant, tragikus rövidsége ellenére az egész világot fénybe borította. Mint egy váratlan vakulobbanás, mely felkészületlenül éri az embert, s így a fénykép valódi, lep-lezett énjét rögzíti arcvonásaiban, mozdulataiban. Nem hízelgő képsorok.

A mai fiatalok szülei és nagyszülei mindenfajta parancsuralmi rendszer neveltjei let-tek. A brezsnyevi, kádári, husáki, titói diktatúrákban vagy éppen a Paul Lendvai által manipulált KuK (Kádár und Kreiski) Ausztriájában. Ezek már nem tudták zömmel ma-gukkal hozni azt az etikai többletet, melyre oly nagy szükségünk van. Most pedig a ni-hil fogságából kell kilépnünk.

Egykor úgy véltem, milyen jó volna az Ausztriához csatolt magyar területen egy kis, sza-bad Magyarországot létrehozni. Ennek azonban még alapjait sem próbálta senki lerakni.

Hogy pontosan milyen kihívások várnak ránk az elkövetkezendő korszakban, minden vonatkozásban nem tud(hat)juk. Csak azt, óriásiak lesznek, a közeg meg nem feltétlenül lesz barátságos vagy megértő. Mindenki a saját hasznát nézi. Tehát ügyesen saját ma-gunkat bele kell építenünk mások hasznába. Hogy számoljanak velünk, hogy megkerül-hetetlen részesei legyünk a sikerüknek. Erkölcsi prédikációval, hogy tartozik nekünk a Nyugat vagy bárki is 1956-ért, a keletnémetek kiengedéséért vagy a törökök elleni harcainkért, nem megyünk semmire. Ez csak mint körítés szerepelhet valamilyen lénye-ges, mágnesként ható ügy esetén. Szinte minden partnert el kell varázsolnunk. „Csu-pán” meg kell találni a megfelelő eszközöket és ötleteket: a varázsszert. Csakis nemes cél szentesíti a nemes eszközt! Nehéz feladat, de nem lehetetlen. Csak növelheti önbe-csülésünket, ha sikerül. De miért ne sikerülhetne!?

Kezdjük a világméretű kérdésekkel, melyek mindannyiunkat befolyásolnak. Sokan, sokféleképpen írták már le, az ember úgy viselkedik, mint az a hajós, aki nem törődve semmivel, föléli tartalékait. Földünk rendíthetetlenül forog megszabott pályáján, mi meg javainkat pocskoljuk. Apám idejében egy öltöny vagy télikabát egy életre szólt. Ma szinte egy-két szezon alatt tönkremegy. És ami rosszabb, ez a műszaki termékekre is jellemző. Javítani nem érdemes, mert az majdnem annyiba kerül, mint egy új. S nőnek a szeméthegek, fogy a nyersanyag, elkoszolódik természeti környezetünk. Az alternatív energiaforrások (Nap-, szél-, geotermikus, víz-, térenergia) hasznosítása bizony még nem érte el térségünkben a lehetőségek szintjét. Magyarország geotermikus energiatermelő nagyhatalom lehetne. Évtizedek óta szóbeszéd tárgya volt, ám sokáig alig történt valami. De ezeknek az energiahordozóknak lenne egy óriási, globális jelentőségű hozadéka. Az olaj és gázalapú energia elveszíthetné hatalmát fölöttünk, fokozatosan megszűnhetne stratégiai jelentősége. Az anyagi haszon csökkenésével együtt járna a politikai befolyás csökkenése. Ezért ezeknek az országoknak egyáltalán nem áll érdekükben, hogy egy ilyen ártrendeződés beinduljon! Pedig mint tudományos feladatot az MTA felkarolhatná azt. Gondoljunk csak a vízautóra, milyen forradalmi változást hozna magával. De ez még a jövő zenéjének látszik. Ám hasonló, habár nem annyira látványos eredményt hozhatna már ma az energianövények alkalmazása (energiafűz, energianád). A bioetanol csökkentené az olajalapú üzemanyag-fogyasztást. Az EU ezt nem különösebben támogatja. Pedig kukoricacsutkából, fakéregből, szalmából, hulladékfából és biomasszából is előállítható. Közben széndioxid képződik? De hiszen a növények azt hasznosítják, eltüntetik. Mennyi föld hever Magyarországon és a Kárpát-medencében parlagon, ahol ilyen növényeket lehetne termesztetni? Ezen felül még munkahelyeket is lehetne ezáltal létrehozni. A nemzetközi olajlobbi viszont megnyugodhat, a vegyipar számos terméket állít elő nyersolajból, csak éppen a nagypolitikára már nem nehezedne oly nagy súllyal. Az üzemanyag nem függne teljes mértékben ezektől a termelőktől. A köz érdeke nem áll föllette egy dús gazdag kisebbségének? Vagy tán ezt rosszul tudnám?

Most azonban vessünk néhány pillantást a térképre!

Kína gazdaságilag és politikailag tör az élre. A világ legnagyobb országának lakói térségünkben is megjelentek, és árulják a bővít. Ez ellen csak úgy lehetne védekezni, ha a keresetek olyan szintűek lennének, hogy az emberek nem kényszerülnének ilyen árut vásárolni. A kínaiak Magyarországon fognak maradni? Mi lesz a sorsuk? De Kínával nem csupán ez a baj. Az emberi jogok állapota siralmas. A politikusok szemérmetlenül hallgatnak, mert a gazdasági lobbik nyomására, nem illik erről beszélni. A pénz csilingelése elnyomja a már amúgyis lerongyolódott lelkiismeretet. Tibet leigázását, a sok kivégzést, a szervkereskedelmet, a rabmunkát, a káros vegyi anyagokat tartalmazó élelmiszereket ugyan megcsámcsogja a sajtó, de komolyabb szankció nem követi ezeket a merényleteket, hiszen Kína felvevő piaca fontosabb mindennél, ez mindent elfed. A hír szabad, az üzlet szent?!

Győzedelmeskedik az orwelli újbeszéd. Ma már szinte kimondhatatlan az, hogy a király meztelen, mert az „politikailag nem korrekt”. Micsoda álszent és egyben öngyilkos finomkodás!

Kérdés tehát, a magyar kormányzat és az Európai Unió, hogyan fogja kezelni ezt a mindenképpen kényes, ám alapvetően fontos kérdést. Működni fog-e az emberek kö-

zötti szolidaritás, vagy a világhatalmak '56-os struccpolitikáját fogjuk-e követni. Az utóbbihoz nincs szükség semmilyen bátorságra, csak botorságra, ám ez minket nemcsak minősíteni fog, hanem gerincünket is törheti.

Kína soknemzetiségű, hatalmas ország. Ott is számos olyan nép él, mely rokonként tekint ránk. Ezt egyelőre teljes mértékben nem tudjuk kihasználni az ottani politikai viszonyok miatt, de a kapcsolatok már ápolhatók és idővel kiszélesedhetnek. Kínát illetően van kiaknázandó eszmei kapocs. Hugyecz László, Sanghaj legnagyobb építésze békésen porlad a besztercebányai evangélikus temetőben. Sírjára ritkán kerül virág. Ha Kína egyszer demokratikus ország lesz, akkor rá és Petőfire is hivatkozhatunk majd, hiszen őt szavalták a vérrel áztatott Tienanmen téren a fiatalok 1989-ben. A *Szabadság, szerelem* tankok ellen indult csatára. Ideiglenesen elbukott, de várjuk ki a végét! A vereseket nem lehet véglegesen legéppuskázni. Azok „bosszút” állnak. A kínaiak felépítették a Hősök terét Sanghaj mellett. Ma ez a park zárva van, akár a szabadság a hatalmas országban. De egyszer megnyitják. Ebben miért ne lehetne részünk?

Számunkra a mongolok is érdekesekek. Gyökereink kutatásánál, legyenek azok kulturális, ősvallási, nyelvi, zenei vagy akár genetikai jellegűek, a mongolok sem kerülhetők meg.

A világ második legnépesebb országa India. Az ENSZ reformja révén, a Biztonsági Tanács állandó tagja lehet. Kőrösi Csoma Sándor és Baktay Ervin révén ehhez az országhoz számos szál köt bennünket. Sajnos, keveset tudok róla, a magyar-indiai kapcsolatok mennyire gyümölcsözők. Kérdés, az Indiából jött cigányokat ki tudnánk használni ezen a területen?

Azután meg Japánról is ejteni kellene néhány szót. E téren Imaoka Dzsúicsiró szerzett elévülhetetlen érdemeket. Az Új Nippon ugyan 1945 után indexre került, de ő fordította le *Az ember tragédiáját*, és írta az első japán-magyar szótárt. A japánok amúgy is mint rokonokra tekintenek ránk. Kazár Lajos a magyar-japán nyelvrokonság kutatásának szentelte életét, folytatva Szentkátolnai Bálint Gábor és Pröhle Vilmos munkásságát.

Számunkra Dél-Korea szintén érdekes terület. Sokaknak csak az autógyártás jut róla eszébe. Ez büntetendően csonkító szemlélet! Pedig a koreai nyelvet is sokan rokonnak tudják a magyarral. A koreai iskolákban ezt tanítják is. Népdalaik pentaton jellegűek. Ez az ország gazdaságával, iparával előkelő helyet foglal el a világban. A világ 16. leggyakoribb nyelvét beszélik. Helyzetüket beárnyékolja országuk kettészakítottsága és az északi országrészben tobzódó kommunizmus, mely világméretű feszültséget gerjeszt.

A törököket barátaink, sőt rokonaink közé kell sorolnunk. Nem a 150 év okán. Internetes felhívás olvasható arról, hogy „a törökök mennyire magukhoz közelállónak, testvéreknek, rokonoknak, tekintenek minket, magyarokat”, és felszólítják az olvasót, nyilvánítson véleményt, mit kellene tenni a kapcsolatok erősítése érdekében. De más török nyelvű népeket is felsorolhatnánk még. Persze ebben a vonatkozásban az iszlám kérdésköre megkerülhetetlen, ami külön tanulmányt igényelne, mint sok minden más, amit most fölvetek. A dilemma azért is nehéz, mert egy keresztyén áttérhet muzulmán hitre, de fordítva ez lehetetlen, hiszen az illető a kivégzést kockáztatja. Ám nem kellenek nekünk mozlím fanatikusok, elég a Tilos Rádió is. Eléggé jelentős szellemi napfogyatkozásra vall, ha valaki éppen a Szeretet Vallásának híveit kívánja halomra öldösní. Vajon ez a közjót szolgálná?

Az iszlámmal kapcsolatosan az embernek rögtön az arab világ jut eszébe, és a szerencsétlen iraki invázió. Természetesen Izrael is egyből képbe kerül, hiszen kényes helyen fekszik. A *Times* évtizedekkel ezelőtt megírta, a baj az, hogy a Közel-Keleten már régen nem szentek járnak. Ám Izrael nemcsak ezért fontos. Számos magyar gyökerű személy él ott. Kíváncsi vagyok, hányan folyamodnak majd magyar állampolgárságért. A zsidó–magyar kapcsolatokat is nyugvópontra kellene helyezni, mert az indokolatlan acsarkodás senkinek sem használ.

Igen, a kezdeti tépelődésem után a bőség zavara hátráltatott. A semmi ágán ülve vacogtam, de körém gyűltek a csillámló feladatok, s kigyúltak a gondolatcsillagok. Hálásan zsongott bennem József Attila.

A németek nem fognak 150 év alatt sem megszabadulni a törököktől, mint ahogy a franciák az araboktól, és az iszlám Európában újra kérdéssé válik, mint a reconquista idején, mely évszázadokig tartott. Ezzel elsősorban nem az a gond, hogy más a bőriük színe, vagy más nyelven beszélnek. Az jelent alapvető nehézséget, hogy nem fogadják el az európai keresztyén értékrendet. Egy Skandináviában élő magyar mesélte kollégájáról, aki arab. Az elmondta neki, úgy szereti, mint a testvérét, de ha parancsot kapna rá, hogy megölje, gondolkodás nélkül megtenné!

Most csupán néhány országot ragadtam ki a majd 200 közül. Részben azokat, melyekről kevesebb szó esik. A sort tehát még folytatni lehetne, és érdemes mindenkinek hozzá tennie azt, amit fontosnak, előremutatónak lát. Nem indokolt az a sokszor hangoztatott kétségbeesés, hogy egyedül vagyunk! Ez nem igaz. Ebből a kis felsorolásból már fölsejlik, sokrétű, szerteágazó kapcsolatrendszerünket van mire alapozni. Ahogy egy rokonnal vagy barátal sokkal könnyebben szót tudunk érteni, ez a gazdaságban hasznosítható. De távolról sem csak erről van szó. Milyen szép feladat ez népzenekutatónak, vallástörténésznek, néprajzosnak, történésznek, nyelvésznek, antropológusnak, újságírónak, filmrendezőnek, szociológusnak, fényképésznek, zenésznek... Mindenkinek. A művésznek szárnyakat ad, a diplomatának, üzletembernek meg semmi mással nem pótolható előnyt, színpompás háttérrel. Erre építeni lehet a bizalom szivárványhídját. Az „átlagembernek” meg örömet és önbizalmat adhat, ha szemlélheti, milyen gazdag lehetőségek tárháza nyitja meg így kapuit. Ez pedig munkahelyteremtő lehet. Ha intézményekben gondolkodunk, akkor az MTA-tól és intézeteitől kezdve, a különböző hottentotta–magyar baráti társaságokon át, a mindenkori magyar kormányokig és minisztériumokig terjed a végeleáthatatlan névsor, de nem hagyható ki a Magyarok Világszövetsége sem. A lényeg, ezen a területen mindenki találhat a maga számára művelendő területet. Erre sok-sok emberre van szükség, és a feladatoknak sohasem lesz vége. De szép és gyümölcsoltó részeredmények szülehetnek majd, és az úton magasodó csúcsokra sokan feljuthatnak, amelyekről vissza lehet tekinteni a megtett útra, és ki lehet jelölni az újabb feladatokat.

A Magyar Tudományos Akadémiáról szintén szót kell ejtenünk, mert sok kritikát váltott ki tevékenysége. Ez a kritika a megcsontosodott történelemtudomány és nyelvészet területén folytatott működését érte. Nem tisztünk ez alkalommal állást foglalnunk ezekben a kérdésekben, ám mindenképpen jogosnak tartjuk azokat az igényeket, melyek a nyelvek szigorúan tudományos összehasonlítása terén kilép a finnugor nyelvészet kényszerzubbonyából. Ezen a területen óriási lemaradások vannak, melyek nem csupán a nyelvészek számára nyújtanak kutatási területet. A széles közvélemény okkal várja el

ezen a téren is az áttörést. Azonban nem csupán a a társadalomtudományok területén van számon kérni valónk az Akadémiával szemben. Ha emlékezetem nem csal, néhány évtizede Magyarországot mint a feltalálók hazáját emlegették. Készült is nemrégiben egy országimázs-építő kisfilm, mely többek között erre alapoz. Ám annak idején kiderült, nincs ki menedzselje ezeket a találmányokat, és később gyakorta mások fölőzik le a hasznot. Gondoljunk csak Petzval Józsefre, akinek optikai találmányait a Voigtländer-cég nyúlta le. Petzvalt csak a szakemberek ismerik jószerivel, a német fényképezőgépgyár neve világszerte fogalomná vált. A Rubik-kocka körül is adódtak bonyodalmak. Az MTA ezen a téren igazán meghatározó szerepet vállalhatna.

Ennek kapcsán meg rögtön a Magyarok Világszövetsége jut eszembe. Ez az egyesület a rendszerváltás után jó irányba mozdult, azonban tevékenysége felemássá lett. A világban szétszórt magyarságot sikerült megosztani. Így nem tudja nemes feladatát maradéktalanul ellátni. Ennek ellenére viszont olyan tevékenységet vállalt, mely tiszteletet érdemel annak ellenére, hogy ezzel az MTA feladatát vállalta magára. A magyar őstörténetet kutatja, és a rokonnak tartott népekkel ápolja a kapcsolatot. Azonban itt a komoly szakembereken kívül dilettánsok is szóhoz jutottak, és ezzel biztos támadási felületet nyújtanak. (Azt sem árt szem előtt tartani, hogy komoly szakemberek is tévedtek már tévutakra. A képzettség önmagában nem tud megóvni a fatális tévedésektől.) Hogy az ilyen kutatásoknak milyen szerteágazó haszna van, már utaltam rá. De ez nem az MVSz dolga lenne.

Ha már a filmet érintettem, hadd hozzam szóba évtizedes dédelgetett álmomat. Akkor kezdtem lobbizni annak érdekében, hogy a legmodernebb számítógépes lehetőségekkel élve készüljön el *Az ember tragédiája* filmváltozata. Nemzetközi szereposztás *A csillagok háborúját* felülmúló képi megjelenítéssel. Tisztelt Olvasóm azonban egy pillanatra se gondolja, hogy itt a mondanivaló okán is párhuzamot szeretnék keresni. Egy bugyuta történet jelent meg olyan csillogó köntösben, mely sikert hozott. Menynyivel nagyobb eséllyel indulna Madách halhatatlan műve? Hiszen itt a sokszor ismerős képi megjelenítés vagy éppen „történelmi” kulisszák sora jelenik meg mint a Mennyország, Éden, az ókori Egyiptom, Athén, Róma, Konstantinápoly, Párizs, Prága, London, a Falanszter diktatúrája, a Csillagközi Tér, kihűlő Földünk és végül az Emberiség Bölcsője – értelmezzük most így az egyes képeket –, melyek az emberiség közös és ismert kincsei. A történelmi események is „nemzetközies”. A könnyen emészthető és lélegzetelállító képi megjelenítéssel azonban „rafinált” módon becsempezhető az időtálló érték. Már az álmokképek felsorolása felvillanyozza az embert, s ha még belegendol milyen lehetőségek rejlenek egy ilyen alkotásban, amely a magyar kultúrát a világ közvéleménye előtt nem várt módon felcsillanthatná, érdemes lenne ennek megvalósításához hozzáfogni.

Valamikor pesti rokonságunk körében, a múlt század hatvanas éveiben azt fejtegette egy intelligens, keresztyén történész, nem kell a sok gyerek, mert akkor nehezen fognak érvényesülni a nagyobb konkurencia okán. Anyám napokig nyugtalan maradt, kínlódott, mert nem tudta megemészteni ezt az önpusztítóan abszurd gondolatot. Az egykezésről már sokan sokat írtak. Élünk magunknak? – kérdezte Fekete Gyula könyvének címében 1970-ben. Egy sajtóvita anyaga látott napvilágot, mely mindmáig elgondolkoztató megállapításokat tartalmaz. Látlet, mely az elborzasztó és beteges gyermekgyűlölettől a mindmáig szívet melengető történetekig bemutatja az akkori Magyarország állapotát.



A sok évtizedes tapasztalat mutatja, az erkölcsi prédikáció nem sokat segít a helyzeten. Ehhez kormányzati segítség szükséges. A jelenlegi kormány már tett néhány üdös és szívet melengető lépést ezen a területen. Remélhetőleg ez belátható időn belül megmutatkozik a demográfiai mutatókon. Az elkerülhetetlen döntések mellett azonban elsősorban táltosító látásmódra van szükség.

Ennek kapcsán az abortuszokat is meg kell említenünk. A *Néma sikoly* bemutatja egy magzatgyilkolás történetét. A film megtekinthető az interneten. De minden iskolában kötelezően kellene vetíteni a fiataloknak. Ha rajtam múlna, főműsoridőben, évente legalább egyszer minden csatornán levetíteném. Kötelezően. Az ember védelme mindezenek fölött áll! 1956 óta 6 millió abortuszt végeztek Magyarországon. Ne kerteljünk: a művi magzatelhajtás legalizált gyilkosság, és bűn! A megtermékenyült petesejtből csakis ember lehet. Ebben az állandóan osztódó sejtben megvan minden „gondolat”, mely kilenc hónap alatt azt teljes értékű emberré teszi. Amint a sperma megtermékenyíti a petesejtet, nincs visszaút, nincs megkülönböztethető határ. Nincs olyan időpont, amely előtt még nem beszélhetünk emberpalántáról, és egy olyan, mely után igen. Ez csak egy kenetteljes és aljas hazugság! Az ördögi newspeakkel akarják elfedni a tényt, hogy itt szándékos emberölésről van szó. Miért ünneplik a (feltételezett) fogantatásuk pillanatát a kínaiak születésnapként? Hasznos lenne, ha ezt a szokást mi is átvinnénk. Az sem lenne baj, ha mindenki két születésnapot ünnepelne évente. (Ne csak az alkoholisták örüljenek ennek.) Talán ez bizonyos mentális védőgátként hatna, hogy valaki még meg sem született embert gyilkoltasson. A magzat csak sikertelenül tud védekezni a hóhérszerszámok ellen. Nem kap esélyt!

Érzékelhető, egyesek úgy vélik, ha Magyarország népessége fogy, a határon túli magyarokkal kell biztosítani az utánpótlást. Ha ez bekövetkezne, Magyarország körül egy fagyos vákuum keletkezne. Ott maradnának a hegyek, városok, temetők, műemlékek, templomok, a múlt, de már az emberek, akik emlékeztethetnének erre, eltűnnének. A helyükbe telepedők meg kényük-kedvük szerint tülekednének az eltűnt idő nyomában. Úgyis fennáll ez a veszély, mert a fiatalok, akik Magyarországon tanulnak és dolgoznak, rendszerint nem jönnek vissza. Azok sem, akik a világ más pontjára futnak. Ma már nincs peregrináció. Pedig kellene.

A szülőföld cserbenhagyásának megakadályozására Gömörben született egy követendő kezdeményezés. *A hely, ahol élünk - Regionális antológia Gömőrrel és Észak-Nógrádról* címmel kötet készült. Nagyon vártuk megjelenését. Ugyanis célja, a szülőföld szépségei és értékei húzzák/hozzák vissza a fiatalokat. Az ne néptelenedjen el. A fiatalok manapság külföldre távoznak, s mivel nem tudják, ki volt Tompa Mihály vagy Cházár András, a szívük nem húz hazafelé. A diák láthatja a nagyjából háromszáz település címerét, fontosabb épületeit, az élő természet szépségeit, a település híres szülötteit, értékeit, de az építést és a pusztulást egyaránt. A szépen illusztrált kötet a fiatalokat olyan feladatok elé állítja, amelyek gondolkodásra, kutatásra készítik őket, s közben öntudatlanul beleszerelmesednek a tájba, mely nemcsak szülőföldjük, hanem az örök haza. „Tudod-e, hogy...?”-rovat az érdekességeket sorolja föl. Majd olyan kérdések következnek, melyekhez önálló kutatást kell végezni. Nem feledkeztek meg a Magyarországon maradt gömöri rész bemutatásáról sem. Így az olvasó egységesnek látja ezt a történelmi tájat. Követendő példa lenne. Mivel Kassán már megszűnt a magyar könyvesbolt, ehhez a kötethez sem könnyű hozzájutni. (Több személyhez fordultam segítségért, helyiséget is

szereztem a magyar könyvesbolt számára, de senki sem mutatott kellő elkötelezettséget.) A 312 oldalas kötet erényei megmaradtak, ám a kivitel lehangoló. Zömmel nem Gömör-Szepesi Érchegységről, hanem Szlovák Érchegységről, nem Gömör-Tornai Karsztról hanem Szlovák Karsztról szól. Csupa tükörfordítás, mely nem éppen hízalgő képet mutat. Kárpátalja helyett Kárpátukrajna szerepel, a XVI. században szlovákokat emleget, egy sor település nevét szlávna mondja, holott az etimológia bizonytalan, vagy egyértelműen magyar közsőra megy vissza. Egyébként a déli harangszó után a bemutatott település nevét a Kossuth Rádióban is indokolatlanul gyakorta szláv eredetűnek mondják. „Átok fogta meg a magyart?”

Nem hinném. Inkább az lehangoló, hogy ilyen „apróságokban” sem tudunk igényesek, pontosak, következetesek lenni. Mi lesz akkor a világmegváltó terveinkből?

Egykor a gyermekáldás nemcsak azért volt hasznos, mert „amit az Úr ad, azt örömmel kell fogadni”, és a fogamzásgátlás kezdetleges formái álltak csak rendelkezésre, hanem a sok gyermek gazdasági szükségszerűség volt még akkor is, ha később éppen a birtok, vagyon aprózódásától való félelem parancsolt megálljt a gyermekáldásnak. Ma már ez nem szempont, inkább az anyagiak szükségése és főleg a jövő iránti bizalom megkérdőjeleződése. Meg az önzés. A közvélemény-kutatások szerint azonban a magyarok körében még mindig él a vágy a több gyermek iránt, hanem azután a körülmények abortívumként hatnak. Most a reprodukív évfolyamok e téren törvényi támogatásban részesültek. Ha még ehhez társul az a tudat, milyen csodálatos kutatási lehetőségek állnak rendelkezésre, melyek a karrier építését, az önmegvalósítást teszik lehetővé, és ezáltal egyre gazdagabbá válhatunk, miközben másokat is gazdagítunk, akkor ez annyira lelkesítővé válhat, hogy meghozhatja a szükséges gyermekvállalási kedvet. Lehet, hogy kevés a foka, de feladat annál több akad. Csak legyen, ki elvégezze! De a jó gondolatnak is kell cégér! Tehát a közérdekű reklámokra szükség van. Ugyis mossák az agyunkat gépkocsival, és gyakorta olyasmivel, amire nincs szükségünk, vagy káros. Kell a gyógyító, nemzetépítő agymassázs!

És egyáltalán, nem terhességéről kellene beszélnünk, hanem áldott állapotról.

A jelenlegi műszaki fejlődés eredményeképpen szinte mindenkit el lehet érni. Személyesen meg lehet szólítani. Internet, kábeltévé, villámposta, (mobil)telefon... Az internet lassan mindent elfed. Ami nincs fönt a hálón, az nem létezik. Szédületes tarkaságot eredményezett, de a kísértés veszélyét szintűgy, valamint az elmagányosodást is. További árnyoldalai vannak ezeknek az eszközöknek, és sokakat felszippant. Ám megkeverülhetnek, és meg kell tanulni élni ezekkel az ördögös eszközökkel. El lehet érni vele majd minden magyart? Olyan módon, hogy azt ne teherként, magánéletébe való beavatkozásként, tehát elutasítóan fogadja?

S ezen a ponton az óvodára és iskolára kell gondolnunk óhatatlanul. Feladatuk nem csupán az oktatás, hanem a nevelés is. Ezen a ponton már akad néhány gubanc, mert a tévesen értelmezett liberalizáció oda vezetett, hogy a tanár nem osztályozhatott, hanem a diák vagy a szülő verte a tanárt. Ezen a téren is születtek már szigorító rendszabályok. Fontos és helyes. Ám meg kell találni azokat a módszertani elemeket, lélektani trükköket, melyek motiválják a fiatalokat. Olyan vonzódást és szellemi izgalmakat kínálnak nekik, melyek többet ígérnek a drogoknál, alkoholnál, szexnél, igénytelenségnél és bűnözésnél. Badarság volna föltételezni, hogy mindenki jó útra fog térni, és a társadalom megbecsült tagja lesz. De az ebbéli harcot lankadatlanul folytatni kell. Megítélésem

szerint az érzelmi nevelés területén jócskán van mit pótolnunk. Túl sok a fakutya manapság. Felsőoktatásunkban is szeretnénk javulást látni. A bolognai rendszer zsákutcának bizonyult.

A társadalmat is gyógyítani kell. Mentálisan, de testében szintúgy. A nyugati gyógyászat a részletekre figyel. Nem az embert gyógyítja, hanem alkatrészeit. Ami egy gépkocsi esetében indokolt, az embernél nem az. Egyre többen élnek meg a magasabb kort. Ez pillanatnyilag több betegséget, több orvosi ellátást, drágább műszereket, több gyógyszerrel, kezeléssel, törődéssel igényel. Ez meg egyre hatalmasabb összegeket emészt föl. Ez aligha járható út. A magyar kormányzat az elmúlt hónapokban bátran nyúlt olyan eszközökhöz, melyek eleinte világszerte ellenkezést váltottak ki egyes ellenérdekelte csoportok részéről. Nemsokára követőkre fog találni. Még tán lesznek olyanok is, akik majd a babérokat illetéktelenül le akarják szakítani. Sohasem érjen bennünket nagyobb kár! Már megízlelték, érdemes ésszerűen kockáztatni. Az orvoslás területén paradigmaváltásra van szükség. Nem tisztem elvenni az orvosok és lélekbúvárok kenyerét, de azért hadd hívjam föl a figyelmet arra, hogy ma már számos mentálhigiénés gyakorlat (az önhipnózisról a mentális technikáig) áll rendelkezésre, mely komoly előrelépést jelenthet. Létezik számos egyszerű tornagyakorlat a trambulínon való ugrálástól a gyors sétáig, melyek egészségmegővő szerepe közismert. Ezek rendszerint nem igényelnek komoly anyagi befektetést. Dr. Fereydoon Batmanghelidj iráni orvos kezdte hirdetni, nem betegek vagyunk, hanem szomjasak. Ahogy a mosógépben nem lehet kimosni a ruhát megfelelő mennyiségű víz nélkül, úgy a test sem tudja a salakanyagokat eltávolítani, ha kevés vizet kap, és porhüvelyünk idővel megbetegszik, idő előtt megöregszik. Számptalan esetben a napi 2–3 liter tiszta víz megivása csodát művel és a gyógyírnak csúfolt vegyszereket elhagyhatjuk. A gyógyszerek káros hatásáról már talán könyvtárnyi irodalom tájékoztat. A gyógyszerészek megmondhatói, milyen gyilkos és etikátlan hajsza folyik a páciensért, akarom mondani, a profitért. Az orvos sok esetben azért kap a gyártótól juttatást, hogy az ő mérgét írja föl a páciensnek. A cél nem az, hogy a beteg hasznos, lehetőleg mellékhatások nélküli olcsó szert kapjon nyavalyára, hanem az, hogy minél nagyobb legyen a gyógyszergyár haszna. Itt-ott azután kiobbannak a hatalmas botrányok. A cégek fizetnek már csak azért, hogy a világsajtó és az emberek minél hamarabb megfélekedzenek üzelmekről. Az egyik első ilyen botrányt a Contergan nevű nyugatnémet gyógyszer okozta. A vény nélkül vásárolható szer köhögés, pánikbetegség, migrén ellen, pszichés traumák esetén nyugtatószerként volt alkalmazható. Állítólag nem terheli a máj anyagcseréjét, és a hányingert is csillapítja. Nagyszerű! – „csak” éppen hatására növekedett a halva vagy embrionális fejlődési rendellenességgel született gyermekek száma. A gyártó cég extraprofitra tett szert, hiszen egy időben havonta 20 millió gyilkos tablettát adtak el! A mérget csak négy év után tiltották be, a kutató orvost, aki feltárta a szer káros hatását megfenyegették, és végül nem a gyógyszergyárat marasztalták el, hanem a kutatókat. A bírósági hercehurca másfél évtizedig tartott. Az „eredmény”? Több mint tízezer ma is élő „Contergan-bébi”. Sajnos, nem ez az egyedüli rémtörténet.

A kormányzatnak tehát megfelelő szervein keresztül igenis meg kell vizsgálnia a Batmanghelidj-féle vízkúrát és más anyagi befektetést alig igénylő módszert. Az egyértelműen értéktelen vagy káros eljárást ki kell zárnia, és ajánlania, reklámoznia kell a gyakorlatban is bevált tisztességes gyógymódokat. Ez jelentős összegű megtakarítást is jelentene, hiszen a gyógyszerfogyasztás csökkentése már önmagában jelentős tétel, nem



beszélve a betegszabadságok összegének, a kórházi ellátás kiadásainak mérsékléséről. Ez lenne az igazi méregtelenítő kúra! Vagy talán az sem mellékes, hogy az emberek közérzete és egészségi állapota javulna. Tehát (gyógy)vizeink állapota is nemzetstratégiai jelentőségű. „Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.” (Azért kellene imádkozni, hogy ép testben ép lélek legyen.) Juvenalis mondása azonban nem jelenti azt, hogy az imán kívül ne tehetnénk egyebet is egy egészséges társadalom érdekében.

Ez pedig a tömegsportra és a csúcsteljesítményekre szintén kedvező hatást gyakorolhat. Gondoljunk az Aranycsapatra. Mennyi barátot és elismerést szereztek világszerte és odahaza, a határon túl emelték a magyarság presztízsét, az egészséges nemzeti önbecsülést. Egy ilyen teljesítmény az asszimiláció ellenében hat. Bizony, részben ez is kormányzati feladat. *Miért beteg a magyar futball?* – kérdezte 1974-ben Végh Antal. A híres kötet megjelenése óta mi változott?

Azt mondják, Magyarországon három milliónyian cigarettáznak. Ezt mindenkori „optikai” tapasztalataim alátámasztják. Sehol annyi utcán cigarettázó nőt nem látok, mint a magyarországi városokban. Ez ügyben is fontos lenne áttörést elérni, és frontális támadást intézni az effajta öngyilkos füstölgés ellen, mely 60 különböző betegséget okoz. Az öngyilkosságok száma viszont a rendszerváltás óta csökkent. Ha valóban emelkedő nemzet leszünk Németh László álmával összhangban, ez a szám tovább fog csökkenni sok egyéb káros jelenséggel együtt.

Mentálhigiénés feladatok sora vár ránk. Itt van az a furcsa embercsoport, mely nyilván Ignotussal ért egyet. Ugyanis 1924-ben a *Kassai Napló*ban fogalmazta meg ars poeticájukat: „Különben is a tehetség bizonyos fokán fölül s épp annál a foknál, ahol az igazi tehetség kezdődik – szinte mintegy, hogy a tehetségnek mi a programja, minő pártban áll.” Ez már az ír(ástud)ók árulásának bugyra. Duba Gyula figyelmeztet, a szlovákiai magyarság, mint a kor hordozója (és rokkantja – tegyük hozzá), epikusára vár. Ez így van, és szintén feladat, mely menedzselésre, pályázatára vár. De ugyanebben a tanulmányában egy elfogadhatatlan gondolatot is megfogalmaz: „Az igazság is az idő alávetetteje, a jövő vazallusa, akár a gondolat.” Az igazság az idő rabja volna? Ez kényelmes öngigazolás, hiszen nem kell senkinek sem szembeszűlnie egykori önmagával, párttagságával, megalkuvásaival, nyűszítő hallgatásával. De akkor múltunk és bűneink, mulasztásaink és gyávaságunk foglyai maradunk. Íróinknak maradt még jócskán a sebtisztító folyamatokból.

A lélekbúvárok szerint legalább 200 évre kellene terveznünk életünket. Nem azért, hogy ilyen szép kort megérhetünk, hanem azért, mert nem mindegy, hogy halálunk után mit fognak rólunk gondolni a hozzátartozók és utódaink: az utókor. Két-három generáción át még emlékezni fognak ránk, a valóságra és a minket körülengő legendákra, anekdotákra, eseményekre, mondásainkra. Ahogy egy mondat képes ölni, képes felemelni. Gondolsz erre naponta? Mikor tudod, hogy épp az a pillanat jött el, hogy mondj valami fontosat?

Új alapokra kell építenünk a magyar társadalmat és kultúrát? Szükségünk van a nemzet közös értéktudatának megfogalmazására? Van erre egyáltalán esélyünk? Ezekre a kérdésekre mást, mint igenlő választ nem adhatunk! Ez nem azt jelenti, hogy valami teljesen újat, eredetit kell kitalálnunk (azt sem árt néha), hiszen az előzőkből nyilvánvaló, olyan kincses hátterünk van, melyre építközhetünk, és az alapok nem homokból állnak majd. Az „igen” távlatokat nyit. A nemleges válasz nem nyitna semmilyen perspektívát. Lefegyverezne, kapitulációra kényszerítene. Ez vezetne az ezer zsibbadt vágy országába.

De ha végiggondoljuk a fentebbi sorokban rejlő lehetőségeket, ezek szédületes magasságokba repíthetnek bennünket, akár a kerecsensólymot a szárnya!

Csak mérhetetlen alázattal tudok hálát adni a Mindenhatónak, hogy a világ egyik leggazdagabb nyelvvel ajándékozott meg, hogy népmese- és népdalkincsünk páratlan. Hányan írták már erről! Ám nem mindenkihez jutott el ennek híre. Hadd idézzem most csak George Bernard Shaw-t. Hátha nem minden olvasóm ismeri. „Magánbeszélgetéseimben már régen tisztáztam egy egész sor kitűnő íróval azt a furcsa tényt, hogy egy igazán tehetséges angol nyelvű írónak” a „hatalmas előnyök ellenére is leküzdhetetlen nehézségekkel kell szembenéznie. Őszintén mondom, az anyanyelvemen nagyon sokszor képtelen vagyok érzéseimet és gondolataimat teljes pontossággal visszaadni. A mi nyelvünk gazdag, nagy és praktikus, de viszonylag fiatal. Áttanulmányoztam néhány ősi nyelvet, és akkor rádöbbenem, hogy azok lényegesen nagyobb erővel és pontossággal képesek közvetíteni az örök emberi gondolatot, mint a mi nyelvünk. ...most csak az általam legcsodálatosabbnak tartott magyar nyelvet vegyük példának. Erre a mindössze talán 30 millió ember által beszélt nyelvremekre utaltam... Bátran kijelenthetem, hogy miután évekig tanulmányoztam ezt a nyelvet, meggyőződésemé vált: ha a magyar lett volna az anyanyelvem, az életművem sokkal értékesebb lehetett volna. Egyszerűen azért, mert ezen a különös, ősi erőből duzzadó nyelven sokszorta pontosabban lehet leírni a parányi különbségeket, az érzelmek titkos rezdüléseit. A magyar nyelvben a propozíciók használata helyett a legtöbb szó végét óriási variációban változtatni lehet. Ez a művelet a legkisebb érzelmi rezdülést is képes kifejezni, és hűségesen visszaadni. Ehhez képest [...] sokszor úgy érzem, hogy a mi angol nyelvünkön a legtöbbször képtelen vagyok a közlendőm belső lelkiismeretem szerinti pontos visszaadására, és ahelyett, hogy biztosan odatalálnék, ahová akarok, csak járom és járom az utam a körül a szólásmondásunkban szereplő bizonyos bokor körül. (I am just going and going around the bush.)”

A magyar szülő az angol nyelvet gondolja üdvöztetőnek és magát gyermekeiben feladva küldi szlovák, román, német, horvát, szerb, ukrán iskolába gyermekét. Ezek a magyar jövő hőhérai. Saját gyermeküket áldozzák föl. Az Úr ezt még Izsáknak sem engedte meg. Joga nincs hozzá, hiszen ehhez felmenőinek is volna néhány keresetlen szava, de azok már a hantok alatt magyarul hallgatnak. Ő meg igénytelenségének, műveletlenségének süketsége által megverve, nem gondol erre.

Egy távrolról sem elképzelhetetlen, ám groteszk gondolat szerint, a felvidéki magyarokból és cigányokból lesznek az utolsó szlovák mohikánok, mert a valódiak a világ minden tája felé menekülnek, és igazából nincs a magyarokkal szembeni atavisztikusan görcsös ellenállásukon kívül más nemzetstratégiájuk, ha a hamu alatti parázspan izzó pánszlávizmust nem vesszük tudomásul.

Pedig nemcsak a nagy angol drámaírótól tudjuk, nyelvünk micsoda ékszer. Régi vesszőparipám, nyelvünk mint évezredek csiszolta gyémánt: „gondolkodási eszköz” által olyan megoldásokat, eszméket lehet megfogalmazni, melyek az emberiséget gazdagítják. Anyanyelvünk a játékosság, tréfa, hangulatok, asszociációk, bölcsességek kimeríthetetlen kincsesháza. A sok gondolat között válogatni is kell, hiszen nem minden használható, van, amit el kell utasítani. Az őserdő is gyönyörű, de azért élnek ott veszélyes állatok és növények. Ám ez a tevékenység semmihez sem hasonlítható intellektuális kéj. (Előnye: ezt még az impotensek is élvezhetik.)

Ha egy szülőt megkérdeznék, hogy odaadná-e gyermekeinek azt az aranykincset, amely az övé, aligha mondana erre bárki nemet, és kevesen lennének, akik nem adnák oda öröm-

mel. Eldurvultan anyagias világunkban azonban az eszmei értékek, kincsek nem sokat jelentenek, és így sokan fosztják meg utódainkat, csonkítják meg őket, zárják ki egy hatalmas édenkertből. Mert nyelvünk kulcs népmeséinkhez, népdalainkhoz, hatalmas irodalmunkhoz s a világhoz, a sikerhez. Ezt a kulcsot dobják el sokan. Ki merné állítani, hogy az egész magyar irodalmat ismeri? Ez szinte lehetetlen. De ez benne a jó, szép és hasznos. Mindenki találhat magának csemegézni valót, s a talált ékszert felmutathatja. Anyagi világunkkal szemben ezeknek a szellemi, érzelmi kincseknek van egy óriási előnyük. Szaporodnak. Megfogalmazol egy szép, hasznos gondolatot? Tízen magukévá teszik? Akkor már tizenegyen lesznek a birtokosai. Jézus Krisztus a halak és kenyerek számát szaporította. Ezt nem tudjuk utána csinálni, de az eszmék síkján megtehetjük. Ezzel szemben, ha odaadom valakinek a kapomat, tökfedő nélkül maradok. Egy tüzesen hasznos gondolat úgy fellelkesíthet tömegeket, hogy képesek lesznek sarkaiból kifordítani a világot, de kezdetben belső világukat kell átalakítaniuk. Forradalmaink, szabadságküzdelmeink erről is szóltak! Mellékesen? Emlékszünk még rá, miképpen éreztük magunkat 1956 legszebb októberi napjaiban? Leírhatatlan, semmihez sem hasonlítható érzés, kegyelmi állapot volt. Hiába törték le, azért a bizsergető érzés ott maradt belül: nem kotródtunk el sunyi módon, hanem megpróbáltuk a lehetetlent! A világ arcába vághattuk: megalkuvók vagytok!

1945 után és főleg 1956 után sok magyar szóródott szét a világ számos tája felé. Tanultak, letelepedtek, családot alapítottak, karriert futottak be. Kihasználja-e a magyar diplomácia, hogy rájuk támaszkodva építsék kapcsolatrendszerünket? Ki más, ha nem ők ismerik a helyi szokásokat, gondolkodásmódot, érvrendszert, körülményeket, embereket, nyelvet. Már távozófélben vannak. De még tudnak segíteni. Megfoglaljuk segítő karjukat?

Eszmei forradalomra mindenképpen szükségünk van. Arra, hogy újragomboljuk a mellyényt. De ha igénytelenségünk, nemtörődömségünk, törpeségünk azt eltünteti, nem lesz mit újragombolni! Most még megvan. Ám szűkítsük a kört Magyarországra és Szlovákiára!

Az Európai Unió nem hajlandó a keresztyén értékekre még hivatkozni sem alkotmányában. Ha ezt nem teszi meg, ez lesz a bukás felé vezető út első stációja. Kíváncsian várjuk, hogy a Magyar Országgyűlés megteszi-e ezt. Enélkül nincs megújulás. Az eredményt a Biblia borítékolja: „Pusztává teszem az országot, mivel hűtlenekké váltak...” (Ezékiel Könyve 15:8).

A Magyarországon zajló politikai átrendeződés Janus-arcot mutat. Egyrészt egy sor fontos, szívet melengető változást indult be. Viszont az egyes magas posztokra sok olyan ember került, akikkel szemben nagy a berzenkedés. Mindenhonnan hallom a panaszokat. Hosszú távon, mondjuk három év múlva, ez visszaüthet. Márcsak azért is ajánlatos az óvatosság és a következetesség. Vagy nincs elég képzett és etikus ember?! Inkább rossz az információcsere. Akkor viszont érdemes lenne kidolgozni egy olyan adatbázist, mely számon tartja a tisztességes szakembereket. Akivel szemben komoly és megalapozott kifogás merül föl, a listáról törlik a nevét, ne lehessen közhivatalnok. Van sok más egyéb állás, ahol hasznossá teheti magát. Ezt üdvös lenne a határon túli magyarokra is kiterjeszteni, mert akkor idővel letisztul a kép, és világos, ki az, aki partner, és ki az, akit mellőzni kell. Hangsúlyozom, itt nem politikai vagy személyi animozitások legyenek a döntők, hanem elsődlegesen az etika és a kvalitások számítsanak. Ebbe a körbe jelentkezés vagy ajánlás útján kerülnének be az emberek. A közszereplőnek tudatosítaniuk kell, életük nyitott könyv.

Az előző korszak törvénytelenégeinek ügye mértéktelenül elhúzódik. Türelmesnek kell lenni, hiszen egy esetet sem lehet siettetni. Néha csodálkozom, több tízezer oldalnyi anya-

got kell ügyésznek, bírónak, védőnek elolvasnia. Hogyan képesek mindannyian minden részletre odafigyelve megemésztetni a legapróbb részleteket, és megfelelő döntéseket hozni?

A közvélemény jóval több ügy lezárását szeretné már látni. Mivel mindenki tudja, fejtől büzlük a hal, a társadalom egy része türelmetlen, mert szeretné rácsos ablak mögött látni a fejeseket. A jogi procedúrák megkerülhetetlenül hosszadalmasak, ahogy a Contergan-botránynál is látható volt. A másik oldalon az ügyek szükségszerű elnyújtása elégedetlenséget és frusztráltságot vált ki. Az ember türelmetlen. „Most, vagy soha!” Oda kell rá figyelni, hogy a közvélemény fel tudja dolgozni és akceptálja a jogállamiság elhúzódó procedúráit. Erre jelenleg nincs gyógyír, sem ragtapasz. Az egyes stációkat végig kell járni, és ez nem megy egyik napról a másikra. Viszont a Malina Hedvig-ügy nem tartozik a bonyolultak közé. Itt a szakmai tisztesség és a politikai akarat hiánya a mérvadó. Érhető, hiszen Hedvig akarata ellenére a felvidéki magyarság Jean d’Arcja lett. Ezt még nem sejtí. Ügye mégis mindannyiunké. Személyesen.

Mi szeretjük a meséket. Nem csoda, mert mesekincsünk Európában páratlan. Még néha hiszünk is nekik. Szeretnénk kézben tartani a varázspálcát, az élénk ugrabugráló koronás békát, akit elég megcsókolni, hogy csoda történjen. Sok mindent elérhetnénk enélkül is, ha nem az anyagiakat tennénk az első helyre.

Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? – kérdezte Bethlen Gábor. Erre a kérdésre minden kornak, politikusnak, közszereplőjének és polgárának választ kell találnia!

A már legalább 1849 óta kísértő kérdés: mit csinál az orosz medve. A pánszlávizmus mint eszme nem halott. A kétségkívül létező nyelvrokonság még önmagában semmilyen politikai szerepre, távlatra nem ad megnyugtató alapot, választ. De a szlovák politikai elit egy része hajlamos rá, feledjen mindent: 1849-et, 1945-öt és 1968-at egyaránt. Pedig mindhárom alkalommal a orosz (szovjet) hadsereg nem gáncs nélküli lovagként viselkedett. A megerősakolt szlovákiai nőkről azonban Szlovákiában mindmáig gyáván hallgatnak.

Tudomásul vesszük, sorsunk tőlünk függ? Nem cél, hogy mások rovására éljünk jól. Vagy mindenki mástól függetlenül. Itt szerepe van az újságírónak, történésznek, popzenésznek, utcaseprőnek és történésznek, akadémikusnak és édesanyának egyaránt.

Mi kívánunk tehát? Világos etikai tartást! Mindenkiel és mindennel szemben! Legfőképpen önmagunkkal szemben.

Az utóbbi időben az a gyanú merült föl, hogy a magyar kormány lelépett a következetes politikázás ösvényéről. Németh Zsolt találkozott Bugár Bélával. Az őt váró négy újságírónak nem kívánt választ adni, hanem arrogánsan elutasító volt. Ha arról van szó, hogy a magyar kormányzat megbicsaklik következetességében, akkor a Hidat megmenti. Mit ment meg? A következtelenséget, az ügyeskedést, a tisztességtelenséget, az elvtelenséget, a nemzeti tudat csonkolását. Még akkor is, ha a felvidéki magyarok jelentős részét sikerült megtévesztetni. Ha a mindenkori magyar kormányzat segíteni kíván a határon túliai helyzetén, akkor nem olyanokat kell futtatnia, akik úgy vélik, klánszerű családi háttérük, némi felületes, szubjektív megállapításuk révén jobban tudják, mi a jó számunkra! Igaz, néha mi is úgy viselkedünk, mintha nem tudnánk. Mindez nemzetbiztonsági kockázatot jelent.

Az agymosás egyik formája a sajtó. Szlovákiában az a gond, hogy az *Új Szó* az egyetlen napilapunk. Ez az internet világában már nem jelent olyan monopolhelyzetet, mint korábban. Am az idősebb korosztályokat még mindig ez a sajtóorgánium hipnotizálja. A *Szabad Újság* egy időben megpróbált megkapaszkodni napilapként, azonban a kísérlet kudarcot valott. Ha nem sikerül egy újabb napilapot meghonosítani a Felvidéken, mely végre a tisztess-

séges, senki ellen nem irányuló magyar nemzeti célok szócsöve lesz, mely mozgósít és lelkesít, tovább fog kóvályogni a nemzeti nihil útján a magyar nemzetrészt.

A felvidéki féltéren nincs az MKP-n belül olyan vezető személyiség, aki méltó partnere lenne Orbán Viktornek. A magyar kormányzat feladata nemcsak az, hogy a magyar populációt megmentse, hanem az is, hogy a határon túli magyarok minden területen megtalálják azt a pontot, amelyből kifordíthatják a világot!

Anyanyelvünk, kultúránk, képzőművészetünk, épített örökségünk, így, csonkán is annyi értéket örökített át, hogy csak hálások lehetünk a Történelem Urának. Magyar nem az, akinek fáj Trianon. Nem. Ez csak egy érzés. Mire készíti az embert? Az magyar, akinek unokái magyarul beszélnek, magyar iskolába járnak. Ezeknek az iskoláknak azonban sokkal jobbaknak, szeretetteljesebbnek kell lenniük, mint a többinek. Akkor fogják vonzani a diákokat. Miért volt hírneves az eperjesi kollégium? A Biblia parancsa szerint: „Tisztelt apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked!” Hogyan tiszteljük? Hogy magyarul tanítjuk és tanítatjuk csemetéinket. Tilos megölnünk bennük a jövőt! Mert ez lopás, paráznalkodás és hamis tanúságtétel a múlttal kapcsolatban. Ne kívánd felebarátod nyelvét átvenni, sem semmit, ami az övé! Van neked sajátod!

Elvárjuk, hogy az egyházak töltsék be társadalmi szerepüket. Igen, fontos, ha törődnek a hajléktalanokkal, ha vigaszt nyújtanak. Határon túl még inkább elvárjuk, hogy vállalják a missziót. Ez nemcsak vallási, hanem nemzeti küldetés. A statisztikai tapasztalat, az ún. hívők 10%-a látogatja a vallási szertartásokat. Ezeket sem lehet aktív keresztyéneknek tartani. Az aktívak ugyanis híveket szereznek. Átengedjük a szektáknak, az álvallásoknak, szcientológiának a terepet? Ha igen, nincs kegyelem. Mert rajtunk áll. Személyesen.

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház nem teljes értékű tagja a Magyar Református Egyháznak. A csatlakozást jogi akadályok késleltették. Azonban azóta sem hallottunk róla, hogy ezeket áthidalták volna. Fennáll tehát a gyanú, a szlovákiai református papság attól fél, elveszíti fizetését. Dehát két úrnak hogyan lehet szolgálni!? Ez nemzeti öngyilkosság.

Kellene szólni a romakérdésről is, mely szintén hatalmas indulatokat kavart. Rá kellene őket döbenteni, szemléletváltásra van szükség. Itt-ott apró jelei vannak a változásnak. Számos szívderítő tapasztalat is akad. Ezeket kell összefogni, felmutatni, alkalmazni. A legtöbben tudják, ez nem faji kérdés. A Felvidéken viszont fontos, hogy megtarthassuk egy részünket a magyarságon belül. A melegekről nincs mit mondanom, mert ez egy elenyésző kisebbség. Tapasztalom, a legtöbbször nem óhajtja a felhajtást, a felvonulásokat, az ízetlen magamutogatást. De egy agresszív kisebbségük narcisztikus módon provokálja a többséget. Mit remélnék ettől? Már rég nem jár az ilyen magatartásért börtönbüntetés, sem üldöztes. Az egyneműek közötti házasság legalizálását? De ebből sohasem lehet család a szó nemes értelmében.

Minden elemzés Janus-arcú. A jövőt kémlelve a múltba tekint. Az elemző vérmérsékletétől, felkészültségétől, beállítottságától, szocializáltságától és informáltságától függ, milyen következtetésre jut. És ha a legnagyobb korrektség szerint jár is el, mindig felmerül a kérdés: Igazam van? Nem azért, mert *én akarok* egyedül az igazság bajnokaként tetszelegni. Engem az izgat, tudok-e a köz javának szolgálni, tudok-e egy tyúklépcsnyire előre látni, amivel előmozdíthatom ügyeinket. Hiúság? Lehet, de ezek a fontos kérdések, nem a közérdek mögé bújtatott személyes indíttatások. Aki ír, rivaldafénybe kerül. Ezt vállalnia kell. Sokszor nem tudom követni az indulatokat, mert nehezen fogom föl



és nem szívesen hiszem el az önző indíttatást, a zsíros posztra való kinevezést, kitüntetést. Az illető rendszerint ilyenkor nem érzi át, mennyivel nagyobb a felelőssége, hanem az egója növekszik, és ezt rendszerint képtelen leplezni. Majd száz év múlva jobban látjuk, ha egyáltalán lesz valaki, aki majd ennek utánanéző. A minap láttam a XX. század eleji politikusok arcképcsarnokát. A legtöbbjükről fogalmam sincs, hogy zugpolitikus volt-e, vagy államférfi. Egyszer majd a maiakról is kiderül. Sokukról már tudjuk.

Vegyük figyelembe, hány ezer ember publikál ebben a témakörben! Nem kívánom lebecsülni senkinek sem a szellemi képességeit, etikai elkötelezettségét. Nem ez a lényeg. Számomra sokkal fontosabb, sikerül-e kilábalnunk ebből a kényszerhelyzetből úgy, hogy nemzetünk fölemelkedjen anélkül, hogy sárba tapossa a környező nemzetársakat. Nekik is van helyük a nap alatt. Rothermere lord annak idején nem ok nélkül fogalmazott így Magyarországgal kapcsolatosan.

Egy évszázad alatt sok tízezer írással meg fog szaporodni az elemzések, esszék, tanulmányok száma. Igen, azért is fogtam nehezen az íráshoz, mert szinte nyomasztott a szellemi szemeim előtt látható könyvtárnyi anyag, melyet képtelen voltam még csak áttekinteni is. E sok lomot majd mint juh a gyepeken le se legelhetjük, meg se emészthetjük, hiszen oly nagy falat. „Országok rongya! könyvtár a neved, / De hát hol a könyv mely célhoz vezet?” – kiált föl bennem kétségbeesetten Vörösmarty. Ám aligha tehetünk mást, mint végezzünk dolgunkat, hiszen „előttünk egy nemzetnek sorsa áll”. Vagy bukik.

A Trianon-szindróma annak fontosságára mutat rá, hogy egy megkerülhetetlen kérdéskört járjunk körbe. Hogyan kezeljük a múltat, a jelent és a jövőt, amelyért állítólag megbűnhődtünk már. Kölcsey hiába feltételezte kimondatlanul, hogy az őt követő nemzedékek büntelenek lesznek. Még nagyobb bűnököt követtünk el! Bőrünkre megy a játék! E hármas időszak megfelelő kezelésétől ugyanis a jövőnk függ. Ezt a kérdéskört most rövidre zárva, egy velős mondattal intézem el: „Ahogyan elhagytatok engem, és idegen isteneknek szolgáltatok országokban, ugyanúgy fogtok idegeneknek szolgálni olyan országban, amely nem a tiétek” (Jeremiás Könyve 5:19). Ez a kijelentés általános érvényénél fogva nemcsak ránk vonatkozik. Hogy ránk ne terjedjen ki ezentúl túl érvényessége, valamit tennünk kellene. Ez is a nemzetstratégiai program része kell legyen. Ha esetleg valaki számára nem lenne világos, miről van szó, a próféta ezt köntörfalazás nélkül közli: Ha „nem követtek más isteneket a magatok romlására, akkor megengedem, hogy ezen a helyen tartózkodjatok, azon a földön, amelyet őseiteknek adtam, öröktől fogva mindörökké” (uo. 7:6–7). Nem elég csábító ígéret, hogy mindenfajta istenséget: pénzmamont, anyagiasságot, testiséget és egyéb kilengéseket megtagadjunk? Aki ezt a dilemmát nem súlyának megfelelően kezeli, relativizálja, ne merje magát magyarnak nevezni! Mert árt nemzetünknek.

A művészek kegyelmi állapotukban ráéreznek koruk feladatára, és kifejezik azt. Hol van az a képzőművészeti alkotás, mely utat mutat? Van ilyen modern zeneművünk? Egyáltalán bármilyen jelenlegi alkotásunk, mely ma az egeket ostromolná annak reményében, hogy utat mutasson? A válaszadásra nem tartom illetékesnek magam. Azért az *István, a király* ilyen szerepet vállalt magára. Építőművészetünkben is akad szívet melengető példa, mely fölemel.

A vége felé nézzük, mi történik a Felvidéken. Itt is óriási a baj, mint másutt. A kisebbségi lét többletenergiákat követel, emészt föl. A vallás és nemzetiség megtartása erőfeszítést igényel. Annak ellenére, hogy ez azért nem volt embertelenül kemény feladat, sokan mégsem

merték a szellemi ellenanyagokat kitermelni, alkalmazni. Ez elhatározás kérdése volt. Anyám elmondta, amikor megszülettünk, az Úrtól kérte, hogy megmaradhassunk magyarnak. Nekünk a kérés oly szégyen, hogy nem éri meg könyörögni?! 1989 előtt sem kellett már komoly retorziótól tartani, legfeljebb az ember nem kapott fizetésemelést, alantasabb munkakörbe került, néha megjegyzéseket tettek rá vagy lenézték. De a szellemi immunrendszer ennek ellenére összeomlóban van. Érzékenyek lettünk olyan dolgokra, melyeket nyugodtan figyelmen kívül hagyhatunk, és olyanokra nem figyeltünk, amelyek életbevágóan fontosak. Arra, hogy valaki megőrizze és főleg továbbadja vallási és nemzeti identitását, szüksége van oly többleterőre, melyet nem tud önmagától megteremteni. Ezért szüksége van támogatásra. Fentről is sikeresen kaphat, amint anyám példája mutatja.

Amikor Antall József kimondta: lélekben 15 millió magyar miniszterelnöke, nem sejtett erőket szabadított föl. Ez volt egyike az energiaforrásoknak, az eufóriának. Ez volt a varázsszó. Azután ennek nem volt folytatása. Tudomásul kell vennie mindenkinek, hogy ha a magyarság eltűnik a határon túli területekről, ez a magyarországiakat is végveszélybe sodorhatja. Nem holnap, csupán holnapután. Képesek vagyunk még stratégiai gondolkodásra? Sok jó sakkjátékos van a magyarok körében.

Amint mindenki tudja, a Felvidéken két politikai táborra oszlott a magyarság. Szívesen írnám le, hogy az ocsú elvált a gabonától. Ez csak részben igaz. Ugyanis Bugár Béla vágó-Hídja a nemzeti megsemmisülésre csábít. Azok az emberek távoztak vele együtt a Magyar Koalíció Pártjából (MKP), akik a kezdetektől fogva az elvtelen kompromisszumok (hamis és kicsinyes) álprófétái voltak. Csakhogy az MKP most nem tud olyan személyiségeket fölmutatni, akik lelkesíteni tudják a felvidéki magyarságot, annak elfogadott és mindenre elszánt vezetői – Esterházy Jánosai – tudnak lenni, akik mögé egy emberként felsorakozik mindenki, és vállalja az elkerülhetetlen konfrontációt a hatalommal. Egyszerűen nincs felvidéki Mahatma Gandhink! Pedig szükségünk van rá, mint a falat kenyérre. Mert más nem fogja a gesztenyét kikaparni a parázsból. Mégis, a Híd az elvteleneket tömöríti, az MKP azokat, akik még valamit adnak a tisztességre. A gond az, hogy az elvű értelmiség kivonult a közéletből és a politikából. Ez lett a Bugár- és Csáky-féle pártvezetés eredménye. Bugár most úgy tesz, mintha ehhez semmi köze sem volna és ezt alig teszi valaki szóvá. Néhány hónapja értelmiségi barátaimat próbáltam fölrázni, tegyünk valamit az MKP megmentéséért. Értetlenül és lemondóan néztek rám. Szóra sem méltattak. Talán sajnáltak, hogy a veszett fejsze nyelét kívánom markolászni.

Mindent egybevetve, a Híd sokat veszített vonzerejéből az elmúlt hónapok alatt. Ennek részleteire most hadd ne térjek ki. Jelentősen hozzájárult ehhez a jelenlegi magyar kormány következetessége. Úgy Orbán Viktor, mint Lezsák Sándor világosan fogalmazott. Azonban homok kerül a kerékbe. Németh Zsolt leült tárgyalni Bugár Bélával. Annak végét négy magyar újságíró várta ki. Amikor megkérdezték Némethet, mi történt azóta, hogy Berényi József Bécsben találkozott a magyar miniszterelnökkel, dühös lett, és közölte több kérdésre nem válaszol. Egy konzervatív és keresztyén értékeket hirdető kormányzat tisztségviselőjének nyilván így kell lenéznie a sajtót és a közvéleményt. A szolgálatról most ne essék szó,

Feltételezzük, Némethnek ez aligha lehetett egyéni kezdeményezése. Ez viszont azt jelenti, a magyar kormányzat következetes politikája megbicsaklott. Akkor viszont a leg-sötétebb jövő elé nézhetünk. Ez Fábry Zoltán egyik elkeseredett kifakadását juttatja

eszembe. Nem árt idézni, mert 1968-ban Fónod Zoltán cenzúrázta ki azt *A magyar kisebbség nyomorúsága és nagysága* című, méltatlanul keveset idézett írásából: „Ne legyenek illúzióink, mert nincs senki, senki, aki szót emelne értünk, sem Isten, sem ördög, sem csehek, sem szlovákok – sem magyarok. Egy szál magunk vagyunk, magunkra maradtunk! Mindenütt tehetetlenek elkönyvelt népcsoport vagyunk.” Ugyanis, ha tényleg ilyen sanda szándékok húzódnának meg a politikai boszorkánykonyha sötét, pókhálós zugában, annak az lenne az üzenete, össze kell fogni az elvtelenséggel, haszonleséssel és lemondással, nemzethalállal. Kapitulálnunk kell. Bugár, A. Nagy László és Simon Zsolt személye erre garancia. E párton belül feszültségek vannak. Miért tekinti a magyar kormány partnernek azt a pártot, melyből már a rendes szlovákok egy része is kiábrándult? Ennek szinte naponta tanújelét adja a sajtóban. Ki akarja megmenteni a Hidat a teljes megsemmisüléstől? Egy rémmese indul a Felvidéken: „Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy megalkuvó párt, mely elindította a totális önfelszámolást...” A 78. rémmesét már nem Czako Gábor és Banga Ferenc fogja megírni, hanem a hohéretet. Ezért viszont aligha tudunk majd másokat okolni. Ján Slota ebben az ügyben ma született báránynak mondhatja magát, de öröme fog szolgálni a hasonszőrűekkel együtt.

Szlovákiában a legderülátóbb jóslások szerint is a jelenlegi kormányzat négy évet fog kibírni. Ez a sokpárti koalíció mindent megtesz, hogy elveszítse a választók szimpátiáját. Akkor meg majd jönnek a nemzetinek álcázott sovinszták Robert Ficóval az élen. Ezzel számolni kell. Most sem rózsás a helyzet, ám azt a hamis illúziót kelti, megpihenhetünk. Ez a lehető legkárosabb illúzió, mert föl kell készülnünk a következő megsemmisítésünket célzó támadásra.

Idén népszámlálás vár ránk, és az elemzések azt mutatják, 50 000 magyarral kevesebb lesz Szlovákiában, mint tíz évvel ezelőtt. Ha az évszázados népességmozgást vesszük figyelembe, optimális esetben ma kereken 900 000 magyarnak kellene élnie a Felvidéken. Közben a várható realitás 4–500 ezret feltételez. A magyarok fele tehát egy röpké évszázad alatt eltűnt, felszívódott, megsemmisült anélkül, hogy valaki legyilkolta volna őket. Nem kell ennek már végre gátat emelni?

Végül és elsődlegesen tisztáznunk kell a kérdést, mely sokakat izgat. Hol van Isten, a Történelem Ura? Miért hallgat? Miért engedi ezt, ha már a múltunkért egyszer s mindenkorra állítólag megbűnhődtünk? Az ismert amerikai lelkész, Billy Graham leánya, Anne adott erre metszően világos választ:

„Miképpen várhatjuk el Istentől, hogy áldását és védelmét adja, ha egyben arra szólítjuk fel, hogy hagyjon bennünket békén? ...valaki azt mondta, jobb, ha nem olvassuk a Bibliát iskoláinkban: a Bibliát, amely azt mondja: ne ölj, ne lopj és szeresd felebarátodat, mint önmagadat. És mi azt mondtuk, rendben.

Azután dr. Benjamin Spock azt mondta, ne fenekeljük el a gyermekeinket, ha rosszul viselkednek, mert a kis személyiségük megsérül, és lerombolhatjuk önbecsülésüket (Spock fia öngyilkos lett).

Aztán valaki azt mondta, hogy a tanárok és az osztályfőnök jobb, ha nem fegyelmezik a gyermekeinket, amikor rendetlenül viselkednek.

Aztán valaki azt mondta, hagyjuk, hogy diáklányaink abortuszt végezzenek, ha akarnak, és nem kell, hogy ezt elmondják szüleiknek.

Aztán valaki, az általunk jelentős posztra megválasztottak közül azt mondta, hogy nem számít, hogy mit teszünk a magánéletben, ha elvégezzük a munkánkat.

Aztán valaki egyre tovább lépett ebben a csodálatban, és meztelen gyermekek képeit publikálta, majd tett még egy lépést, és ezeket elérhetővé tette az interneten. Minderre lelkesen és igenlően válaszoltak az emberek. A szakemberek csak tudják, miről beszélnek.

És aztán a szórakoztatóipar azt mondta, csináljunk tévéműsorokat és mozifilmeket, amelyek az erőszakot, az erkölcstelenséget és a tiltott szexet reklámozzák. És készítsünk olyan zenefelvételeket, amelyek bátorítanak a nemi erőszakra, a kábítószer-fogyasztásra, a gyilkosságra, az öngyilkosságra, és a különböző sátáni témákat dolgozzák fel. És mi azt mondtuk, ez csak szórakozás, nincs is rossz hatása, és különben sem veszi senki komolyan, úgyhogy csak hadd menjenek.

Most pedig feltesszük magunknak a kérdést: miért nincs a gyermekeinknek lelkiismerete, miért nem tudnak különbséget tenni jó és rossz között, és miért nem okoz nekik problémát, hogy megöljék az idegeneket, osztálytársaikat, saját magukat?

Furcsa, milyen egyszerű az embereknek kivetni, kidobni Istent, zagyvaságnak, értelmetlenségnek tartani üzenetét, aztán csodálkoznak, miért megy a világ a Pokolba.

Furcsa, mennyire elhisszük, amit az újságok írnak, de megkérdőjelezzük, amit a Biblia mond. Furcsa, hogy az erkölcstelen, obszcén, durva és vulgáris dolgok szabadon áramlanak a világhálón, miközben az Istenről való nyilvános beszédet elnyomják az iskolákban és a munkahelyeken. Furcsa, hogyan lehet valaki Krisztusért lángoló vasárnap és láthatatlan keresztény a hétköznapokban.

Furcsa, hogy jobban érdekel, mit mondanak rólam az emberek, mint az, hogy mit mond Isten felőlem!

Furcsa, miért hisszük ezek után, hogy dolgaink jó irányba fognak fordulni – Isten nélkül? Mindenki tudja, az ember legalább háromdimenziós térben él. A téridő négydimenziós. Kétdimenziósban, a falvédőn senki sem élhet. Miért gondoljuk azt, hogy az isteni térfogatot mellőzhetjük? Ebben az esetben viszont legalább ötdimenziós térben kell gondolkodnunk. Nem hinném, hogy ez annyira meghaladná az átlagember intellektusát.”

Elégedetlenül teszem le a tollat, mert „mindenről” írni nem lehet, mégsem tudtam ellenállni a kísértésnek, hála a felkérésnek. „Ma már az sem érdem – írta 1926-ban Fábry Zoltán –, hogy ha valaki íróember véletlenül írni is tud. Ma azt nézzük, mondott-e valamit az illető? Mert aki írni tud, azt mondjon is valamit!” Szülővárosomban, Besztercebányán élt egy úriember, aki társaságban rendszerint azzal hívta föl magára a figyelmet, hogy kijelentette: Mondok valamit! Erre mindenki hegyezte a fülét, ám végül nem mondott semmi fontosat vagy lényegeset.

Várom a visszajelzéseket. Mondtam valamit?

---

BALASSA ZOLTÁN (1949) Kassán él. A Felvidék.ma hírportál munkatársa. A rendszerváltások óta jelennek meg írásai és tanulmányai a felvidéki, csehországi, németországi, ausztriai, ausztráliai, erdélyi és magyarországi lapokban, szakfolyóiratokban. Legutóbbi kötete: *Két nemzet a Kárpát-medencében – A szlovákok történelme* (2010).